МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Випуск 3 (50), 2025

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Ризики продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітика, управління, прогнозування, фінансово-маркетингові інструменти мінімізації”

м. Київ, МАУП, 23 грудня 2025 р.

Київ
2025

Ю. В. Лесик, А. А. Телендій
Бюджетно-фінансове забезпечення політики продовольчої безпеки держави в умовах невизначеності *144*

О. Л. Донченко, А. А. Телендій
Фінансові механізми мінімізації ризиків продовольчої безпеки в державному управлінні в умовах невизначеності *147*

М. М. Брендак, А. А. Телендій
Прогнозування продовольчих ризиків як інструмент стратегічного публічного управління в умовах невизначеності *150*

І. М. Капеліста
Роль державної політики у забезпеченні продовольчої безпеки на засадах сталого розвитку *153*

О. О. Мухін
Публічноприватне партнерство у розвитку нерухомості як інструмент мінімізації ризиків продовольчої безпеки *155*

М. А. Андрєєв
Соціальна інвестиційна політика як механізм відновлення людського капіталу та підвищення продуктивності економіки в Україні *157*

Є. Я. Черняк
Чорноморська зернова ініціатива: можливості та обмеження міжнародного забезпечення продовольчої безпеки в умовах війни *159*

О. П. Денега
Аналіз ризиків та фінансово-маркетингові інструменти забезпечення продовольчої безпеки в умовах невизначеності *162*

Т. М. Купріянова, Н. В. Макарчук, В. М. Мирончук
Вплив способів зберігання на тривалість періоду спокою мікробульб різних сортів картоплі *164*

О. П. Пікіч, О. В. Вишневська
Економічна ефективність комплексного застосування агротехнічних заходів у технології вирощування насіннєвої картоплі *166*

О. В. Вишневська, І. В. Левківський
Економічна ефективність виробництва насіннєвої картоплі за використання рістрегуляторів рослин *169*

Н. В. Писаренко, М. М. Фурдига, Н. А. Захарчук, Т. М. Олійник
Селекційний потенціал картоплі як стратегічний ресурс продовольчої безпеки в умовах воєнного стану та кліматичних змін *171*

Н. М. Маньковський
Ризик-орієнтоване управління продовольчою безпекою територіальних громад в умовах невизначеності *174*

М. А. АНДРЄЄВ
аспірант, ННІУЕБ МАУП

СОЦІАЛЬНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК МЕХАНІЗМ ВІДНОВЛЕННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ТА ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Повоєнне відновлення України є не лише відбудовою фізичної інфраструктури, а й відновленням та розвитком людського капіталу як ключового ресурсу довгострокового економічного зростання і продуктивності.

У вітчизняних аналітичних оцінках людський капітал розкривається як: сукупність знань, навичок, здоров'я та соціального захисту, які впливають на потенціал людини отримувати вищий економічний дохід і, відповідно, на продуктивність праці. Людський капітал є ключовим для зростання ВВП; інтенсивне відновлення залучає більше робочої сили, а реформи в освіті та охороні здоров'я підвищують кваліфікацію робочої сили [1, *75*].

У цій логіці соціальна політика розглядається не як сукупність "витрат на утримання", а як інструмент розвитку, що здатний працювати на соціально економічне зростання за умови опори на якість людського капіталу та соціальні інвестиції у спроможності людини [2, *5*]. Додатково, Європейська Комісія у стратегічному документі щодо "соціальних інвестицій" підкреслює, що досягнення зростання та конкурентоспроможності потребує інвестування у людський капітал, зокрема через модернізацію соціальних політик і їхню результативність [3, *4*].

У післявоєнному контексті державі потрібні інструменти, які дозволяють одночасно зменшувати бідність і відновлювати продуктивність праці через освіту, здоров'я, догляд, активну політику зайнятості, соціальний захист, житлові рішення, реабілітацію та психосоціальну підтримку.

Соціальна інвестиційна політика у цьому сенсі може бути визначена як системний комплекс державних рішень і фінансових інструментів, спрямованих на збереження, відновлення й нарощування людського капіталу через розвиток спроможностей людини протягом життєвого циклу, а також через зменшення втрат від вразливості, бідності й соціального виключення, що безпосередньо знижують продуктивність і потенціал зростання [1, *75*]. Важливо, що така політика не заперечує необхідності соціального захисту, а переорієнтовує частину ресурсів на програми, які підсилюють участь у зайнятості, людський розвиток і повернення до економічної активності.

Окремий блок доказів стосується якості освіти та навичок як чинника макроекономічного розвитку. Е. Ганушек і Л. Вессманн у публікації в

“Journal of Economic Literature” (журнал економічної літератури) узагальнюють дослідницькі результати про те, що саме когнітивні навички населення, а не лише формальна тривалість навчання, мають сильний зв’язок з індивідуальними доходами, розподілом доходів і темпами економічного зростання [4, *607*]. Це важливо для соціальної інвестиційної політики, оскільки зміщує фокус з “відновлення мережі закладів” до відновлення якості навчання, результатів і практичних компетентностей, потрібних для повоєнної структурної модернізації економіки. У прикладній площині для України це означає пріоритетність інвестицій у якість шкільної освіти, професійну освіту, перекваліфікацію дорослих і навчання протягом життя, узгоджене з потребами відбудови, розвитку аграрного виробництва, переробки, логістики, будівництва, енергетики та цифрових сервісів.

Фінансовий аспект соціальної інвестиційної політики полягає у правильному виборі портфеля програм і джерел фінансування, особливо за умов бюджетних обмежень і зростання конкуренції за ресурВітчизняні рекомендації щодо економічної політики прямо наголошують, що фінансування освіти за залишковим принципом є неприпустимим, а вкладення в освіту мають розглядатися як інвестиції у майбутнє суспільства [1, *89*]. У європейських підходах додатково підкреслюється потреба модернізації соціальних політик із фокусом на ефективність, найкраще використання ресурсів і комбінування інструментів, що здатні доповнювати бюджетні видатки [3, *4*]. Зокрема, у документі Європейської Комісії згадуються “Social Impact Bonds” (соціальні облігації впливу) як фінансовий механізм, у якому повернення інвестору пов’язується з досягненням вимірюваних соціальних результатів [3, *20*]. Для України потенційна релевантність таких інструментів пов’язана з можливістю залучення додаткового фінансування у програми реабілітації, перекваліфікації, працевлаштування та раннього розвитку, однак лише за умов чітких стандартів вимірювання результатів, прозорості контрактів і недопущення перекладання ризиків на державу без підтвердженого ефекту.

Запровадження державного інструменту пріоритизації соціальних інвестицій на основі підходу “вартість – результат” із публічним рейтингуванням програм і обов’язковим аналізом соціально економічної віддачі могло б підвищити прозорість розподілу ресурсів, посилити довіру до політики відновлення та зменшити ризики фінансування програм без підтвердженого ефекту.

У підсумку соціальна інвестиційна політика в Україні у повоєнний період може розглядатися як цілісний механізм, що поєднує соціальну справедливість із економічною раціональністю. Її ключова перевага полягає у здатності одночасно зменшувати втрати від бідності та вразливості, відновлювати людський капітал і прискорювати зростання продуктивності через інвестиції в освіту, здоров’я, навички та інклюзивну зайнятість. Для України, яка потребує довгострокового відновлення і модернізації, така політика є умовою того, щоб відбудова інфраструктури перетворилася на відбудову можливостей, а отже — на стійке економічне зростання.

Джерела

1. Центр економічної стратегії. Україна після перемоги. Економічна політика. Київ, 2023. 92 URL: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/01/ukrai%CC%88na-pislya-peremogi-ekonomichna-politika-1.pdf.
2. Центр Разумкова. Розвиток людського капіталу: на шляху до якісних реформ. Київ: Заповіт, 2018. 368 URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_LUD_KAPITAL.pdf
3. European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *Towards Social Investment for Growth and Cohesion – including implementing the European Social Fund 2014–2020*. COM(2013) 83 final. Brussels, 2013. 23 p. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0083&from=EN
4. *Hanushek E. A.; Woessmann L.* The Role of Cognitive Skills in Economic Development. *Journal of Economic Literature*. 2008. Vol. 46(3). P. 607–668. DOI: 10.1257;jel.46.3.607. URL: https://hanushek.stanford.edu/sites/default/files/publications/Hanushek%2BWoessmann%202008%20JEL%2046%283%29.pdf

Є. Я. ЧЕРНЯК

студент 2-го курсу спеціальність "Міжнародні відносини суспільні комунікації та регіональні студії" ПрАТ "ВНЗ "МАУП"

ЧОРНОМОРСЬКА ЗЕРНОВА ІНІЦІАТИВА: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

22 липня 2022 року була започаткована Чорноморська зернова ініціатива (Black Sea Grain Initiative) за посередництва Організації Об'єднаних Націй та Турецької Республіки у відповідь на блокування Російською Федерацією українських морських портів у Чорному морі та загрозу різкого погіршення глобальної продовольчої ситуації.

Блокування українських морських портів у Чорному морі у 2022 році створило суттєві ризики для забезпечення продовольством країн Африки, Близького Сходу та Азії, що посилило загрозу продовольчих криз і гуманітарної нестабільності [1]. Через важливу роль України у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки та стрімкого зростання цін на продовольство на світових ринках після початку повномасштабного вторгнення РФ, міжнародна спільнота за активного сприяння ООН та Туреччини з 1 серпня 2022 року відкрила частину чорноморських портів для експорту агропродукції.